180.

[E: Ham. A. 7: Nr. 417]

D. Gerardo Mercatori Duisburgi.

Postremas ab hinc nuncium, quibus postremis alloquium, Gerarde fuisse dicebat. D. Petrus Melmannus Cons. Sundensis, quem habebat ipse in Germania unum professis virum existimo, optimè erga me affecto, quàm diu, ubi loco mea res essent, recuperasse Duisburgum transiturum, adhuc nunquam cum Magistratu vestro et vobiscum de meis necessitatibus, quibus prohibita servare pacta, ut par erat, ubi ut maximè volebam non potuimus. Dederam eidem ad te literas quibus tuis proximis respondebam, satis prolixè exponens justissimas causas consilii nostri. Sed quae me res vehementer angit, ille noster patronus, cujus in hac mea causa plurimum auctoritas valuisset, sive morbo, sive curis gravioribus retardatus, hactenus vix ne non potuit iter instituere. Quam rem actam nunc tuis adhuc sperabam eam sanè sic intelligo, in medio te licet esse. Restat igitur ut de integro meas rationes deputem, conducibus necessarium, non sanè quae nullam mihi, sed quae ego existimem vobis et breviter perscribam. Nisi sabis praeceps consilium inopportune necessitas tulisset, nihil mihi fuerat optabilius in hoc exilio, quàm isthic vivere amicissima non procul à patria, inter exoptatos patriotas honesto loco esse. Hac ego conditione quanti fecerim hinc scire potest, quod homunculus imbecillis, nuper etiam uxoris subsidio destitutus, relictis in domo labefactata 20. contuberna libus dispendio ac labore gravissimo, tam longum iter fecerit, ut per restaret, non sanè publicum aliquod negotium me ejusce cogitans (quod exponi meis literis constabit) sed extra dissidiorum tumultus infructuosi veteris amicitiae nostrae collapsas vires quocunque modo reparaturus. Sed postquam addit, quod fuerat mihi vel nuper

optabile Magistratũ me vester, vestro hortatu coop-
tet, ipse me docuit evenire (quem ajunt stultorum Ma-
gistrum esse) flagitium fecisse me qui magis subito
quoddam animi motu, quàm maturâ deliberatione pri-
ad norum ong meam fidem obstrinxerim, quam pro-
spexissem quo consilio veteres (ut ita dicam) clibi-
las tempestiviter atq; honestè possem exuere.
Nam simulatq; domum redii ad meos sodales et dilec-
pulos, quibꝫ me jam annorum aliquot consuetudo de-
vinxit comperi experiendo plerosq; eorum nec ab-
legari sine contumelia, nec vitium pertrahi posse
cum parentum voluntate, feci periculum in tribꝫ
aut quatuor, sed tamen in nullo successit, imò verò quo
magis in omnes formas me vertebam ut me quoquo
pacto expedirem, hoc me sensi tenacioribꝫ vinculis
constringi. Scio quid hic respondeas vir cordate,
nempe operam me pueris contubernalibꝫ addixisse
non locum. In aliquibꝫ fortasse verum est, at inte-
rim satis constat in quærendo pueris pædagogo,
parentes non stultos non minorem loci rationẽ
habere, quàm magistri. Meorum certè plerique
magis Ecclesiæ sincera consuetudine movebantur,
quàm vel optimâ literarum institutione. Nec
quisquam est de mea migratione vel eorum vel
per epistolam admonitus, qui hanc non primam quæ-
stionem fecerit, qualis sit istic loci constitutio Ec-
clesiarum. Nam et qui Emdæ habitant (à quibꝫ octo
convicinos habeo) reseripserunt satis offenso animo,
sperare se non aliquam posse, postquam Vesalia recte sen-
entes peregrinos ejecit, ut in vicinis civitatibꝫ tuta
futura sit professio purioris doctrinæ. Hæc per tem-

sab(cepimon) quod obiter in congressu nostro dictu
fuit. Magistratum Dnis subrogendos tales quærere
ministros, qui suæ vocationis curam distenti, ni-
hil turbæ dare in negotio religionis. hoc di-
cebam esse bonæ quidem curæ, sed
posteà tamen animum monendi non modò
cupere. Non fore quodnam turbulentus sibi ingesto
absque ea, (juxta regulam Apostolicam) ὀφειλήν τὰ
προσόντα τὰ ἴδια. Qui magis etiam peccare foleo in alte-
ram partem. Sed quod instante professionem de
fide ipsa rationi nisi bona, spes fuit religionis istius
in integrum restituendæ mihi hominis auxio in ista
cultuum confusione futurum fuit mortem quæ brevi
vita. sed deprecor. Eos quorum regi esse videtur
ante primam hiemem nullo pacto amandari posse, cum
autem primis mecum permanendi sibi impossibile
mihi foret de rebus hic agendis cogitare, præsertim
angustiis obrutus, neq; consilium neq; auxilium illis
profuturi obrutus est quod dari animi consternati
fugabique mentem quam interea exigere posset. Deinde
me vobis hactenus obligatum esse, nec erat mihi
quam antiquius, quam mea quantulacunq; exigua vide-
tur diligentia Dominum vestrum et vestros ut
tutum, sed vobis in obsidendis victualibus necessitas
quo minus saltem ad diem præfixum eum fidem
minime impetrabile fugitivum huc me diligenter
tale, ubi peterem à vobis spatium diutius ne ad fem,
festivum migrationem nisi malletis hiemem
aliquem quærere magis expeditum, magis reg;
tum adornandum, atq; sic me peregrinum credi
dum adornandum, atq; sic me peregrinum credi
ut certè plus satis melancholiæ indulgerem. Proinde
magis vestrum distributum urgentes, quam perplexi
tes rationem habentes, responde de his ἀποστόμως. Ob
stare tempus non pati ad conditionem, non ferre

conscientiam pertinejs, ut aliqua nobis dilationis
dulgeatur. Ego verò cui jam tandem erunt obligati
rem impossibilem reddidi, quod unum mihi reliquum
fuerit, hoc renuncio, ut quando, quod rei ipsa aequissimū
fuerat mihi prius necessarium, effectui etiam ve-
stro haud quaquam inutile (quamprimi mensis initio
vos non admodùm egebant) certò profectò id mul-
to pacto consuluistis obtestanti concedendum, hoc (si
quam) vobis et Senatui renuncio, reliquum fore ut
remitto ad alteram partem disjunctivæ, primum
utilio quasi columbine in collegium vestrum adsci-
bunq; patrem et carissimum filiolum vocetis jubea-
tis. Nam quoniam impossibilium nulla est obligatio,
atque per se facerunt aliqui difficilia, ad tempus
angustijs exclusa impossibilia fieri egerunt, non pos-
sum meritò videri vobis rem iniquam vel meâ fide
vel nostrâ necessitudine indignam postulare. Nego
tia gerunde fratres, cum D. Casaubono D. Gualtero D.
Cornelio et amicis cæteris, hanc sententiam mutati-
onem adquam me crebris necessitas compulit in de-
teriorem partem debetis interpretari, quam si ea-
dem in ista re mihi vita consilium fuisse vobis no-
minare vel leviter amicum honestè esse hac functione
non onerare multis aliquid sese utrinq; exercentibus
magis eruditis, magisq; aconmodis, qui pro magno
beneficio ducant tam honestum virtutis humanis-
mos vitos in libera civitate locum adipisci. imò ve-
ros equissimi viri, per quos impressio hac res acta
est, et se adeò præcipuè gerunde ulterius, ut ip-
se, per literas tuas, per suum sincerum ergà me
amorem ante multos annos perspectum esse
abs te obtestor, ut per ea mea vitæ illibata
et angustiarum, ex quibus evolvere non possum,

ea facias

ea facias in hac re ea specifices quæ erga me pro amico
constanato fideliq; animo tuo postules. ja[m]dudum
quod dubium non temere dictum est. Vbicunq; terrarum
in re maxima tui vi. Vale. Dolores sex mihi quos tot mi-
randi magistratus impendit remissi, partim ex debi-
ta necessitate, tum vestra aequitate fere desperaveram. De
meo conducto quidquid tua ipse autoritate constituens
ego præstabo. Iterum vale. Bremæ 10. Augusti 1559.
Postea epistolam obsignatam gerardo fratri venit in
mentem quatuor Dolores expactos debere D. Cornelio
quod vacuum mihi servari conductum, cosque pecu-
niarios dicto, quin etiam si quid damni erit ex . . . .
mutatione mihi imputari velit. Dominus Jesus, cui mea
necessitatis nota fuit, condonet istam mihi pro-
fessionem regulis consilia et laudationes nostras de glo-
riam suam et ad ecclesiæ sanctæ ædificationem. Vale.

[10. Aug. 1559] Johannes Molanus.

De 1559.

295

D. Gerardo Mercatori Duisburgi

181.

[= Mercator A.7 : Nr. 42]

Pax Christi.

Pridie Calendas Septembris accepi à Venerando Senatu
vestro literas germanicè scriptas, et eidem alteras
à D. Gualtero Gymnasii scriptas latinè utrasq; ut eas-
dem fermè sententias, ut eam alterutris respon-
derem utrisq; responderim. Gualterus Gymnasii anti-
stes literarum prodigè mittas id quod scio, non dubito nec
quod rogo, ubi adesse ventum est satis juvenilite ex-
candescens, quis cinquid genij mali te impulit, ut tam
sancta pacta, tam te merè tam leviter rescinderes, fidem
violares, sic ille omnes virtutes meas, demerendi studium, levita-
tem et perfidiam uno quasi fasce comprehendis, nempe
ipsa regulam scribendi mihi præscripsisses, profectò mi-
nus severa epistola multò fuisset modestior, credere me
ex sacris Catholicis dicam Dominos non pigeret. Nuper hic sce-
culis sacrarum literarum cognitione viri præclarissimi
ecclesiasticam functionem subituri, fecit periculum,
minimè placuit conditio, recepisse propediem rebus